

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 418/2022-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Geodetického a kartografického ústavu Bratislava**, Chlumeckého 4, Bratislava, IČO 17 316 219, zastúpeného advokátskou kanceláriou Bobák, Bollová a spol., s. r. o., Dr. Vladimíra Clementisa 10, Bratislava, IČO 35 855 673, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 13 Cob 119/2019 z 25. marca 2020 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Obdo 85/2020 z 24. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť obidve napadnuté rozhodnutia a vrátiť vec súdom na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozhodnutí a ostatných príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 20 Cb 38/2016 zo 6. februára 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu obchodnej spoločnosti [REDACTED] (ďalej aj „žalobkyňa“) v prvom výroku zamietol v časti určenia platnosti zmluvy o nájme zo 17. decembra 2008 (ďalej len „nájomná zmluva“) v znení jej štyroch dodatkov, v druhom výroku žalovanému sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni istinu vo výške 1 218 176,10 eur so špecifikovaným a vyčísleným úrokom z omeškania (vo výške 0,05 % denne vzťahujúcim sa na 20 splátok nájomného za jún 2013 až január 2015, pozn.), v treťom výroku žalobu v časti vyčísleného úroku z omeškania za január 2015 zamietol a vo štvrtom výroku

rozhodol o náhrade trov konania. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 13 Cob 119/2019 z 25. marca 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) potvrdil rozsudok okresného súdu v napadnutých výrokoch II a IV a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania.

3. Krajský súd k námietke sťažovateľa o nedostatku riadneho odôvodnenia rozsudku okresného súdu uviedol, že tento v napadnutej časti splňa zákonné atribúty podľa § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), okresný súd zrozumiteľne vyjadril svoje skutkové zistenia a právne zhodnotenie v časti (dôvodnosti) uplatneného nároku na zaplatenie plnenia z titulu nájomného, rovnako aj pri prejudiciálnej otázke platnosti nájomnej zmluvy vo vzťahu k priznanému plneniu. K tejto námietke odkázal na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa požiadaviek na odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu. Podľa krajského súdu nedošlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces ani priebehom konania pred okresným súdom, ani spôsobom vykonávaného dokazovania. Nebolo zasiahnuté do žiadneho z práv sporovej strany podľa procesných predpisov, sťažovateľovi bola poskytnutá rovnaká možnosť uplatňovať svoje práva a obhajovať svoje záujmy ako žalobkyňa, nebola porušená zásada rovnosti strán ani princíp rovnosti zbraní. Ako nedôvodnú vyhodnotil krajský súd odvoláciu námietku sťažovateľa o nemožnosti použitia sudcovskej koncentrácie vo vzťahu k jeho tvrdeniu v záverečnej reči z januára 2019 o nedoručení faktúr v súlade s čl. 5.3 nájomnej zmluvy. Uviedol, že žaloba síce bola podaná za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, avšak prvým úkonom sťažovateľa bolo vyjadrenie k žalobe na základe výzvy okresného súdu z augusta 2016. Celé konanie pred okresným súdom sa viedlo po účinnosti Civilného sporového poriadku. Sťažovateľ nespochybnil ani doručenie výzvy okresného súdu z februára 2017 a až na pojednávaní v januári 2019 uviedol tvrdenie vyvolávajúce pochybnosť o doručení faktúr, ktoré sám označil za novú skutočnosť. Okresný súd posúdil tvrdenie ako prostriedok procesnej obrany, pretože išlo o skutkovú otázku. To by mohlo znamenať zmarenie účelu už vykonaného pojednávania a požiadavku na určenie ďalšieho. Sťažovateľ porušil procesnú povinnosť predložiť prostriedok procesnej obrany včas, došlo k preklúzii práva predkladať v neskoršom štádiu nové skutkové tvrdenia, ktoré bolo možné predložiť skôr. Nastúpila sankcia okresného súdu predpokladaná Civilným sporovým poriadkom, súd na prostriedok neprihliadal, čo v odôvodnení vysvetlil. K výhrade sťažovateľa o akceptovaní jeho námietky obsiahnutej v rovnakej záverečnej reči vo vzťahu k výške nároku na úrok z omeškania od 16. januára 2015 vyhodnotil krajský súd postup okresného súdu ako vecne správny. Žalobkyňou uplatnený úrok z omeškania za tento mesiac musel byť totiž zhodnotený z hľadiska skutkovej a právnej dôvodnosti okresným súdom, či zodpovedal kritériám zmluvného dojednanja a trvania nájomného vzťahu.

4. Krajský súd vo všeobecnosti k námietke nesprávnych skutkových zistení okresného súdu uviedol, že ak boli namietané skutkové závery okresného súdu, ide v podstate o námietku smerujúcu proti výsledkom hodnotenia vykonaných dôkazov. Nezistil pritom taký postup okresného súdu, ktorý by vybočoval z kritérií hodnotenia dôkazov. Rozhodnutie okresného súdu sa opieralo o tvrdenia a dôkazy produkované stranami v konaní a vychádzalo zo správne interpretovaných právnych noriem na dostatočne zistený skutkový stav veci. Nedošlo k nesprávnej aplikácii právnych predpisov. K námietke sťažovateľa o neplatnosti nájomnej zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka krajský súd zhrnul, čo bolo podľa neho nepochybné, resp. čo vyplývalo z dokazovania, že (i) vlastníkom nehnuteľnosti bol [REDAKOVANÉ], ktorý bol súčasne spoločníkom a konateľom spoločnosti [REDAKOVANÉ] a žalobkyne, (ii) bola daná vôľa strán sporu

uzatvoriť nájomnú zmluvu, podľa prejavu vôle sa i správali, zmluve predchádzali vzájomné jednania týkajúce sa aj rekonštrukcie predmetu nájmu podľa projektu sťažovateľa, (iii) stranám bolo v kontraktačnom procese zrejmé, že žalobkyňa nie je vlastníkom nehnuteľnosti, na liste vlastníctva bol niekto iný, preto sťažovateľ požadoval plnú moc, (iv) že k osobe prenajímateľa vyplynula požiadavka sťažovateľa, aby nevykonával iné podnikateľské aktivity. Dohodu o správe nehnuteľností z 2. decembra 2008 (ďalej len „dohoda o správe“) krajský súd nehodnotil ako „bez vplyvu“ a ako „nevierohodný dôkaz“, pretože sťažovateľ pravosť a pravdivosť tejto listiny relevantne nevyvrátil a za okolnosť spochybňujúcu jej autenticitu nebolo možné považovať nevedomosť sťažovateľa o jej existencii a jej predloženie až v priebehu sporu sp. zn. 4 Cb 12/2013. Krajský súd vnímal prepojenosť subjektov tejto dohody v osobe [REDAKOVANÉ] a súhlasil so sťažovateľom, že kúpna zmluva z 12. septembra 2008 týkajúca sa prevodu vlastníctva predmetu nájmu z [REDAKOVANÉ] na spoločnosť [REDAKOVANÉ] nenadobudla účinnosť podľa Obchodného zákonníka, avšak určujúca bola vôľa zmluvných strán uzavrieť nájomnú zmluvu za určitých podmienok. Zdôraznil prioritu výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, vonkajšie okolnosti spojené s podpisom i spracovanie návrhu zmlúv sťažovateľom. Nebolo sporné, že nájom bol po dobu jeho trvania vykonávaný nerušene.

5. Krajský súd považoval za správny záver okresného súdu, ktorý prejudiciálne skúmal platnosť nájomnej zmluvy vo vzťahu k vymedzenému nároku na zaplatenie peňažného plnenia s príslušenstvom a posúdenie založil na argumentácii, že podmienkou jej platnosti nie je vlastnícky vzťah prenajímateľa k predmetu nájmu, ale oprávnenie prenajímateľa s predmetom nájmu nakladať sa opieralo o iný právny dôvod, a to súhlas vlastníka predmetu nájmu. Nebolo relevantne spochybnené oprávnenie žalobkyne nakladať s predmetom nájmu v rozhodnom čase, neboli zistené skutočnosti zakladajúce úvahu o jej absolútnej neplatnosti. Aj svedok [REDAKOVANÉ] potvrdil, že žalovaný (pravdepodobne mal súd na mysli žalobkyňu) nakladal s predmetnou vecou so súhlasom vlastníka. Opačný výklad by viedol k formalistickému postupu a podľa krajského súdu bolo potrebné zistiť skutočnú vôľu účastníkov premietnutú do písomného vyhotovenia nájomnej zmluvy v znení dodatkov. Určujúci bol súhlas vlastníka, ktorý ako účastník dohody o správe, ako i plnomocenstva dal súhlas s nájomnou zmluvou a tento po dobu trvania nájmu trval, čo vyplýva i z toho, že sťažovateľ mal prístup do nehnuteľnosti, mal právo ju užívať a reálne ju nerušene užíval, a preto nebol daný ani dôvod neplatnosti podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nedošlo preto k nesprávnemu skutkovému záveru ani k nesprávnemu právnomu posúdeniu okresným súdom, a teda nebol dôvod na zmenu druhého výroku napadnutého rozsudku okresného súdu a zamietnutie žaloby. Žalobkyňa preukázala dôvodnosť uplatneného nároku na plnenie z titulu nájomného s príslušenstvom v priznanom rozsahu, nárok mal skutkový a právny základ.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré odôvodnil podľa § 420 písm. f) a podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie odmietol uznesením č. k. 5 Obdo 85/2020 z 24. júna 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k námietkam o nesprávnom procesnom postupe pri vykonávaní dôkazu (obsahu pripojeného súdneho spisu) uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania je vada zmätočnosti zaťažujúca konanie pred súdom prvej inštancie významná iba vtedy, ak zároveň zaťažuje konanie pred odvolacím súdom alebo ak bola včas namietaná v odvolacom konaní a odvolací súd tento nedostatok neodstránil. Ak strana namieta určité nedostatky súdu prvej inštancie prvýkrát až v podanom dovolaní, tieto nemožno

preskúmať v dovolacom konaní. Ako nedostatok v postupe odvolacieho súdu nemožno v dovolaní namietať niečo, čo nebolo predmetom odvolacieho konania. Najvyšší súd z obsahu odvolania sťažovateľa nezistil, že by namietal nesprávny procesný postup pri vykonávaní dokazovania, preto jeho dovolanie v tejto časti nepovažoval za prípustné. K námietke o nedostatočnom odôvodnení a vnútornej rozpornosti argumentácie krajského súdu najvyšší súd odpovedal všeobecne uvedením požiadaviek na odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa judikatúry. Krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, jeho postup aj v súvislosti s konaním okresného súdu nemožno považovať za neodôvodnený. Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia okresného súdu pri skutkových zisteniach, pri vyhodnotení rozhodujúcich skutočností a právnom posúdení veci, konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, v podstatných bodoch naň odkázal a vysporiadal sa s podstatnými odvolacími námietkami sťažovateľa v označených bodoch 52 až 67. Podľa najvyššieho súdu logicky, jasne a zrozumiteľne zdôvodnil, z akých dôvodov v prejudiciálnej rovine považoval nájomnú zmluvu za platne uzavretú a peňažný nárok žalobkyne v priznanej časti za dôvodný. Poznamenal, že za procesnú vadu nemožno považovať to, že súdy nezdôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv sťažovateľa a že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami sporu, ale len na tie nastolené stranami, ktoré majú pre vec podstatný význam bez zachádzania do všetkých detailov uvádzaných stranami. Najvyšší súd uzavrel, že sťažovateľ neopodstatnene namietal existenciu označenej vady, preto ani v tejto časti nemožno dovolanie považovať za procesne prípustné.

7. V sťažovateľom formulovaných dôvodoch dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd identifikoval 4 otázky, ktoré zhrnul ako: i) neaplikovanie § 671 ods. 2 Občianskeho zákonníka na splatnosť nájomného a § 365 Obchodného zákonníka na určenie omeškania sťažovateľa, ii) nesprávna aplikácia § 191 ods. 1, § 215 ods. 1 CSP, v dôsledku čoho bol nesprávne zistený skutkový stav vo vzťahu k povinnosti sťažovateľa zaplatiť úrok z omeškania, iii) nesprávna aplikácia § 191 ods. 1, § 215 ods. 1 CSP, v dôsledku čoho bol nesprávne zistený skutkový stav, keďže sa krajský súd nevysporiadal a neprihliadol na dôkaz predložený sťažovateľom, iv) nesprávne právne posúdenie nájomnej zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka, rozpor nájomnej zmluvy s dobrými mravmi z dôvodu neprimeranej dĺžky nájmu na dobu určitú, výšky nájomného a personálneho prepojenia subjektov v osobe [REDACTED]. Najvyšší súd stručne zhrnul aj námietku k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako v) nesprávne právne posúdenie nájomnej zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka z dôvodu obchádzania zákona tým, že bola uzatvorená na dobu určitú, avšak doba nájmu na 49 (resp. 98) rokov nespĺňa podmienku dočasnosti.

8. Následne najvyšší súd uviedol, že nastolené otázky pod bodmi i), iv) a v) nepredstavujú prípustné dovolacie dôvody, preto vo vzťahu k nim nie je oprávnený posudzovať dôvodnosť dovolania. Dospel k tomu s poukazom na citovanú druhú právnu vetu rozhodnutia publikovaného pod R 73/2019. Z obsahu spisu zistil, že sťažovateľ v odvolaní proti rozsudku okresného súdu (ani v priebehu konania) nespochybňoval platnosť nájomnej zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi z dôvodu neprimeranej dĺžky nájmu a výšky nájomného, nenamietal obchádzanie zákona z hľadiska dĺžky a doby nájmu, nenamietal rozpor nájomnej zmluvy s dobrými mravmi pre prepojenie konajúcich osôb v kontraktačnom procese na strane prenajímateľa. V odvolaní sťažovateľa absentuje argumentácia o aplikovaní § 671 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 365 Obchodného

zákonníka. To, ako nastolil sťažovateľ svoje námietky v dovolaní, nebolo predmetom právneho posúdenia a riešenia kľúčových právnych otázok zo strany odvolacieho súdu. Najvyšší súd sa preto nemôže zaoberať predmetnými námietkami, ktorými sa meritórne nezaoberal krajský súd z dôvodu pasivity sťažovateľa v rámci odvolacieho konania. Opačným prístupom by presiahol hranice dovolacieho prieskumu. V tejto časti preto nemožno dovolanie považovať za prípustné.

9. Zostávajúce dve nastolené otázky zhrnuté pod bodmi ii) a iii) nie sú podľa najvyššieho súdu otázkami, ktoré má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Sťažovateľ považoval za nesprávny právny postup odvolacieho súdu (a súdu prvej inštancie), keď v rozpore s § 191 ods. 1, § 215 ods. 1 CSP neprihliadol na všetko, čo vyšlo najavo, opomenul rozhodné skutočnosti, nevyhodnotil dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, a teda nerozhodol na základe zisteného skutkového stavu, keď sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť úroky z omeškania bez toho, aby žalobkyňa preukázala omeškanie sťažovateľa podľa nájomnej zmluvy. Namietaný postup súdov nižších inštancií ale nebol výsledkom aplikácie či interpretácie konkrétneho ustanovenia právneho predpisu, ale bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré vyšli najavo v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov a ktoré napokon viedli k prijatiu rozhodnutia. Nastolené otázky nie sú otázkami právnymi, ktorých riešenie by záviselo od výkladu určitej konkrétnej procesnoprávnej normy. V tejto časti dovolania je zrejmé, že sťažovateľ sa nestotožňuje so skutkovými závermi súdov nižšej inštancie. Najvyšší súd uviedol že nie je tzv. skutkovým súdom, nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, je viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil odvolací súd. Dovolacími otázkami sa sťažovateľ v podstate domáha revízie skutkového stavu, čo nie je prípustné. Formálne síce sťažovateľ odôvodňuje nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, z obsahu dovolania je však zrejmé, že nesúhlasí s logickými úvahami a so skutkovými závermi, s vyhodnotením zistených skutkových okolností súdmi. Len samotné spochybňovanie skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdmi, ako aj samotná polemika s rozhodnutiami súdov a ich dôvodmi, významovo nezodpovedajú kritériu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolanie nie je podložené prípustnými dovolacími dôvodmi. Najvyšší súd doplnil aj úvahu o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku, o výnimočnosti narušenia právnej istoty a potrebe posudzovať otázku jeho prípustnosti reštriktívne.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Proti napadnutým rozhodnutiam sťažovateľ argumentuje:

a) Krajský súd a najvyšší súd nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnili svoje rozhodnutia a proces dokazovania, nevyrovnali sa a nezohľadnili relevantnú právnu normu, hoci tak mali a mohli urobiť. Svojevoľný a neudržateľný je záver súdov, že lehotu na zaplatenie nájomného môže určiť prenajímateľ jednostranne tak, že vystaví faktúru, v ktorej určí splatnosť bez ohľadu na to, že v zmluve bola dohodnutá iná splatnosť. Takýto záver nevyplýva z dôkazov, súdy neskúmali podmienky na vznik omeškania sťažovateľa s úhradou nájomného, absentovalo k tomu dokazovanie. Rozhodli bez jediného dôkazu o splnení zmluvnej povinnosti doručiť faktúry, ktorá je nevyhnutná pre určenie dátumu splatnosti. Tým porušili procesné pravidlá, zasiahnutá je základná procesná kvalita. Pri takomto závere nejde o výklad a aplikáciu platnej a účinnej normy a ide o zásah do práva na spravodlivý proces. Súdy museli a mali zhodnotiť skutkovú a právnu

nedôvodnosť nároku na úrok z omeškania od 16. dňa v mesiaci. Takto uložená povinnosť je bez akejkoľvek opory v zákone (§ 671 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ktorý odkazuje na zmluvu. Nebola preukázaná skutková okolnosť majúca právny význam pre rozhodnutie vo veci. Je neudržateľné prijať takýto postup v analogických veciach, pretože by sa popierali normatívne účinky zákona, prenajímateľa by to efektívne zbavilo dohodnutej povinnosti pri jednoduchom prezumovaní splnenia povinnosti. Ide o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonanými skutkovými zisteniami. Bolo porušené právo na rovnosť zbraní a princíp právnej istoty.

b) Súd sa nevyrovnal s argumentmi a návrhmi sťažovateľa týkajúcimi sa vykonania dôkazu kúpnu zmluvou z 15. apríla 2010 (ďalej len „kúpna zmluva z roku 2010“) preukazujúceho podozrenie antedatovania dohody o správe, ktorá navyše obsahovala jednoznačné ustanovenie, že k predmetu prevodu neexistujú žiadne práva tretích osôb s výnimkou užívacieho práva žalobkyne a sťažovateľa. Odignorovanie tohto rozhodujúceho argumentu odvolacím súdom a najvyšším súdom je nezlučiteľné s ideou spravodlivého procesu. Rozhodnutia neobsahujú samostatnú argumentáciu, ktorou by súdy reagovali na konkrétne argumenty sťažovateľa, iba sa stotožňujú s názorom súdov nižšej inštancie. Najvyšší súd sa vôbec nevyjadril ku konkrétnym argumentom sťažovateľa o nedostatočnej odôvodnenosti, nešlo len o všeobecné argumenty, ale o výslovné nevysporiadanie sa s kúpnu zmluvou z roku 2010 a s priznaním úroku z omeškania za obdobie v rozpore s nájomnou zmluvou. Krajský súd sa vôbec nevyjadril k argumentu o kúpnej zmluve.

c) Argumentácia súdov je vnútorne rozporná, keď akceptovali vyjadrenie sťažovateľa zo záverečnej reči z januára 2019 k výške úrokov z omeškania za január 2015 ako čiastočne neoprávnenej, ale na to isté vyjadrenie k splatnosti jednotlivých platieb nájomného neprihliadali.

d) Najvyšší súd odmietol dovolanie ako neprípustné bez toho, aby sa ním meritórne zaoberal. Pri dovolaní založenom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP nebol daný žiadny z dôvodov na odmietnutie, súd nebol oprávnený odmietnuť ho. Nepostupoval tak, že by ho preskúmal a dal odpoveď na nastolené otázky a zamietol ho, ak by ho považoval za nedôvodné. Sťažovateľ v dovolaní jasne, určite a zrozumiteľne formuloval právnu otázku. Namietal, že dôkaz vykonaný nebol, ale tá skutková okolnosť, ku ktorej sa dôkaz vzťahoval, bola súdmi považovaná za preukázanú. Absencia nápravy dovolacím súdom zakladá nárok na ústavnú ochranu práva na spravodlivý proces, absentovali ústavne konformný výklad a aplikácia procesnoprávnej normy.

e) Najvyšší súd v nadväznosti na rozhodnutia nižších súdov neumožnil sťažovateľovi oboznámiť sa s každým dôkazom v konaní (nebol oznamovaný spis okresného súdu sp. zn. 4 Cb 12/2013, pozn.). Krajský súd deklaroval, že dokazovanie bolo vykonané za dodržania Civilného sporového poriadku, a dovolanie bolo odmietnuté bez meritórneho zaoberania sa týmto dovolacím dôvodom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu okrem iného ukladajúci povinnosť zaplatiť peňažnú sumu z titulu nezaplateného nájomného s príslušenstvom, ako aj uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa.

III.1. K porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

12. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, ktorých porušenie namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05)].

13. Z obsahu sťažnostných námietok vyplýva, že sťažovateľ ústavnou sťažnosťou vyčíta krajskému súdu všeobecne nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, nesprávne právne posúdenie, nedostatky v hodnotení dôkazov, rozpory v argumentácii. Brojí proti viacerým záverom krajského súdu, predkladá vlastné hodnotenie dôkaznej situácie a polemiku s jednotlivými skutkovými a právnymi závermi súdov okrem iného v prospech záveru o preukázaní absolútnej neplatnosti nájomnej zmluvy či o nedôvodnosti priznaného úroku z omeškania.

14. Sťažovateľ proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktoré odôvodnil vadami zmätočnosti a nesprávnym právnym posúdením. Podľa zistenia ústavného súdu v dovolaní uviedol rovnaké námietky ako v ústavnej sťažnosti. Sťažnostné výhrady ku kvalite odôvodnenia, k arbitrárnosti, prípadným závažným excesom v dokazovaní či správnosti právneho posúdenia pritom mohli byť predmetom dovolacieho prieskumu. Ústavný súd konštatuje, že nemá na opätovné posúdenie jeho totožných argumentov právomoc, pretože mohli byť predmetom posúdenia v dovolacom konaní, ktoré sťažovateľ aj inicioval a ktoré najvyšší súd zavŕšil vydaním napadnutého uznesenia. Bližšie výsledky ústavného prieskumu uznesenia najvyššieho súdu uvádza ústavný súd v ďalšej časti.

15. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť z uvedených dôvodov podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

III.2. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

16. Sťažovateľ napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vyčíta nedostatočné odôvodnenie, svojvôľu, meritórne nezaobranie sa dovolaním, ústavne nekonformnú aplikáciu procesnoprávnej normy.

17. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie najzávažnejších chýb v rozhodnutiach súdov (vady zmätočnosti podľa § 420 CSP), resp. ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie vecí odvolacím súdom, zjednocovanie judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP], prípadne riešenie zásadných právnych otázok, ktoré neboli vyriešené dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Aj z týchto dôvodov preto prípadné

rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní presahuje hranice rozhodnutia *inter partes*, keďže má oveľa širší a všeobecnejší dosah na aplikačnú prax všeobecných súdov.

18. Podmienky prípustnosti dovolania ustanovuje zákon. Negatívne posúdenie otázky prípustnosti dovolania nemôže viesť k záveru o porušení základných práv sťažovateľa vtedy, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (*mutatis mutandis* IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa. K takému záveru môže viesť len ústavne neudržateľný výklad zákona najvyšším súdom v otázke posúdenia prípustnosti dovolania. Stanovenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť dovolania je pritom v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím.

19. Vzhľadom na formuláciu ústavnej sťažnosti sa ústavný súd zameril na jednotlivé časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu reflektujúce jednotlivé dovolacie dôvody. V súvislosti s námietkami vecne odôvodňujúcimi dôvod dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ústavný súd identifikoval v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu jasnú odpoveď na okruh námietok spojených s vykonávaním dôkazov na okresnom súde. Najvyšší súd zrozumiteľne formuloval odpoveď na námietku sťažovateľa o nemožnosti oboznámiť sa so všetkými dôkazmi v konaní (dôkaz spisom okresného súdu sp. zn. 4 Cb 12/2013, pozn.). Ústavný súd nezistil dôvody brániace sťažovateľovi napadnúť tvrdený nesprávny postup okresného súdu pri vykonávaní dôkazu v odvolaní. Nie je potom porušením práva na súdnu ochranu, ak najvyšší súd po zistení o neuplatnení námietky v odvolaní posúdil a odmietol dovolanie v tejto časti ako neprípustné.

19.1 K námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu a jeho vnútornej rozpornosti najvyšší súd poskytol síce iba stručné a všeobecné odôvodnenie svojich úvah, napriek tomu ústavný súd nezistil porušenie práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Aj dovolacie námietky uplatnené v tomto smere možno posúdiť ako prevažne všeobecné (konkrétne boli námietky vo vzťahu k rozpornému vyhodnoteniu záverečnej reči sťažovateľa v časti týkajúcej sa úroku z omeškania a vo vzťahu k nevysporiadaniu s kúpnu zmluvou z roku 2010). Zároveň išlo o opakované námietky, s ktorými sa v rôznej miere vysporiadali v rozhodnutiach súdy nižších stupňov, na ktorých odôvodnenie odkazoval najvyšší súd. Skutočnosť, že všeobecné súdy neposkytli absolútne detailné odpovede podľa predstáv sťažovateľa, neznamená, že sa nimi vecne nezaoberali.

19.2 Ako príklad ústavný súd uvádza, že okresný súd v bode 11 odôvodnenia uviedol svoje zistenia ku kúpnej zmluve z roku 2010 (ktorá viedla k prevodu vlastníctva na 2 mesiace na spoločnosť [REDAKOVANÉ]), neprisúdil jej však v súhrne ostatných zistení taký význam, aký jej dáva sťažovateľ, teda spochybňujúci dohodu o správe a následne cez ňu platnosť nájomnej zmluvy. Vzhľadom na vzdialenosť tejto skutkovej okolnosti od priameho predmetu sporu (nárok na zaplatenie nájomného a posúdenie platnosti nájomnej zmluvy) je prijateľné, ak sa najvyšší súd zaoberal námietkou len všeobecnejšie. Podobne krajský súd zrozumiteľne uviedol úvahy k argumentu o absolútnej neplatnosti nájomnej zmluvy (bod 64), jeho závery sú konzistentné a detailné vo vzťahu ku kontraktáčnemu procesu, k významu dohody o správe či neúčinnosti kúpnej zmluvy z 12. septembra 2008. Jasne prisudzuje význam vonkajším okolnostiam, vedomosti

sťažovateľa, že [REDAKOVANÉ] nie je vlastníkom, skutočnosti, že bol daný súhlas vlastníka a že sťažovateľ sám vypracoval nájomnú zmluvu, ktorá sa riadne plnila, taká bola vôľa strán aj ich správanie. Za takejto situácie nebolo nevyhnutné, aby sa najvyšší súd osobitne vyjadroval výslovne aj k týmto námietkam, ktoré boli len opakovaním skoršej polemiky s prijatým hodnotením dôkazov súdmi. Tieto námietky nie sú spôsobilé založiť porušenie práva na spravodlivý proces z dôvodu ústavnoprávných nedostatkov odôvodnenia. Správna je potom poznámka najvyššieho súdu, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami sporu a zachádzať do všetkých detailov sporu, ak dá odpoveď na otázky majúce pre vec podstatný význam.

19.3 K námietkam spojeným s úrokom z omeškania ústavný súd zistil, že okresný súd vychádzal z tvrdenia žalobkyne, že vystavila a doručila faktúry, čo vyplýva aj z jeho záveru o priznaní úroku z omeškania vždy od 16. dňa v mesiaci. Okresný súd neprihliadol na neskoro vznesenú námietku o nedoručení faktúr (bod 8 rozsudku okresného súdu v spojení s bodom 58 napadnutého rozsudku krajského súdu), preto neskúmal ani otázku ich doručenia, keďže faktúry spolu s nájomnou zmluvou poskytovali podklad pre záver o tom, že ich splatnosť mala nastať 15. dňa v mesiaci. Sťažovateľovo skutkové tvrdenie o nedoručení faktúr tento záver spochybňuje a spochybňujú ho aj jeho súvisiace úvahy o nedodržaní postupu podľa nájomnej zmluvy pri fakturovaní nájomného. Aj keď podľa sťažovateľa z jeho strany nejde o rozporovanie len skutkových okolností, ale aj o vyjadrenie k právnej stránke a hodnoteniu dôkazov, povaha námietok založená na tom, že doručenie faktúr, a teda ich splatnosť neboli preukázané, má skutkovú povahu, na ktorú sa vzťahuje procesná preklúzia s uplatnením sudcovskej koncentrácie. Následne prijatý právny záver o dôvodnosti priznaného úroku z omeškania ústavný súd vníma ako stručne odôvodnený, no napriek tomu v okolnostiach prípadu prijateľný z hľadiska požiadavky riadneho odôvodnenia vyplývajúcej zo základného práva na súdnu ochranu. Ústavný súd zdôrazňuje, že v sporovom konaní súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu, nie skutočného stavu. Strana, ktorá bola vo výsledku neúspešná, môže vnímať skutkový stav ako nedostatočne zistený, osobitne ak došlo k uplatneniu procesnej sankcie z dôvodu oneskoreného uplatnenia prostriedkov procesného útoku alebo obrany. V prípade korektného uplatnenia procesnej sankcie súdom však nemožno považovať námietky o nedostatočnom zistení skutkového stavu za dôvodné. Z týchto dôvodov nemôže obstať ani námietka o rozpore dôkazov či extrémnom nesúlade prijatých záverov s vykonanými dôkazmi. Sťažovateľom uvádzané zohľadnenie jeho námietky v záverečnej reči vo vzťahu k výške úroku z omeškania za január 2015 nie je skutkovou námietkou, ale akceptovaním argumentu právneho posúdenia nespochybňujúceho zistený skutkový stav a v konečnom dôsledku ide o matematický prepočet výšky úroku podľa počtu dní omeškania, úrokovej sadzby a výšky nájomného.

20. Podľa ústavného súdu tak nemožno v postupe najvyššieho súdu, ktorým reagoval na sťažovateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, identifikovať také nedostatky, ktoré by mohli vec sťažovateľa posunúť do roviny ústavnosúdneho prieskumu z hľadísk daných označenými článkami ústavy a dohovoru.

21. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP z dôvodov podľa § 432 CSP najvyšší súd prijateľným spôsobom zhrnul obsah všetkých dovolacích námietok do jednotlivých otázok (pozri bod 7 tohto uznesenia). K záveru najvyššieho súdu, že otázky označené bodmi ii) a iii) nie sú právnymi otázkami, ale snahou o revíziu skutkového stavu, ústavný súd nezistil rozpor výkladu procesnoprávných noriem o prípustnosti dovolania s ich účelom a zmyslom. Sťažovateľ

prehliada, že princíp voľného hodnotenia dôkazov a zásada rozhodovania súdu iba na základe zisteného skutkového stavu sú síce ustanovené v procesnom predpise (§ 191, § 215 CSP), prípadné sťažovateľom vnímané nedostatky v samotnom procese hodnotenia dokazovania a ustálení zisteného skutkového stavu však neznamenajú nesprávnosť interpretácie a aplikácie označených noriem, ktoré by založili prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. V § 191 CSP je normatívne rozvinutý princíp voľného hodnotenia dôkazov a pravidlo materiálneho vedenia sporu. Hodnotenie dôkazov bezprostredne súvisí s vytváraním skutkového podkladu pre rozhodnutie, teda kreovania zisteného skutkového stavu, ktorý je predmetom právneho posudzovania (subsumovanie skutkového základu pod právnu normu). Toto ustanovenie normuje limity logického posudzovania dôkazov, prostredníctvom ktorého súd overuje pravdivostnú hodnotu sporného skutkového tvrdenia. Pri tomto myšlienkovom postupe nemožno hovoriť o chybe v právnom posudzovaní, pochybenie v hodnotení dôkazov sa môže prejaviť iba v podobe chybného skutkového záveru, ktorý môže viesť k chybnéj aplikácii hmotnoprávnej normy.

22. O nesprávnom právnom posúdení nemožno hovoriť ani pri § 215 ods. 1 CSP, ktorý je finálnou (teleologickou) normou definujúcou skutkový základ rozsudku v civilnom sporovom konaní, ktorý je následne predmetom právneho posúdenia. Sťažovateľ tak vo svojich dovolacích námietkach zreteľne nerozlišuje námietky proti procesnému postupu súdu, ktoré môžu založiť vadu zmätočnosti alebo porušenie práva na spravodlivý proces a vadu nesprávneho právneho posúdenia.

23. Napokon ústavný súd posúdil, ako sa najvyšší súd vysporiadal so zostávajúcimi dovolacími námietkami vyjadrenými ako dovolacie otázky pod bodmi i), iv) a v). Najvyšší súd zrozumiteľne odkázal na svoju judikatúru, ktorá je v zásade premietnutím ústavného princípu subsidiarity vyžadujúceho, aby strany sporu uplatňovali svoje námietky k nesprávne právne posúdeniu postupne na jednotlivých nižších inštanciách súdnej sústavy. V sťažovateľovom prípade najvyšší súd dospel k záveru o nevyčerpaní námietok (o rozpore nájomnej zmluvy s dobrými mravmi z dôvodu neprimeranej dĺžky a výšky nájomného, ako aj z dôvodu personálneho prepojenia osôb konajúcich na strane prenajímateľa v kontraktáčnom procese, tiež o obchádzaní, resp. rozpore so zákonom z hľadiska dĺžky a doby nájmu) v odvolaní a pred okresným súdom. Námietka o potrebe aplikácie § 671 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 365 Obchodného zákonníka absentovala len v odvolaní sťažovateľa. S týmto nosným záverom najvyššieho súdu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nevedol ani žiadnu konkrétnu polemiku s výnimkou výhrady, že najvyšší súd sa mal dovolaním meritórne zaoberať. Ústavný súd vyhodnotil, že záver najvyššieho súdu korešponduje s procesnými úkonmi sťažovateľa a je zrozumiteľne vysvetlený.

24. Ústavný súd nezistil v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu také nedostatky, ktoré by mu umožnili pristúpiť k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľa, keďže spôsob posúdenia sporných otázok nemožno posúdiť za svojvoľný, nevyplýva z neho taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu, ani extrémny rozpor medzi vykonaným dokazovaním a skutkovými zisteniami súdu. Aj keď najvyšší súd nedal podrobnú odpoveď na každú jednu čiastkovú námietku tvoriacu podklad dovolacej argumentácie, ústavný súd považuje odôvodnenie jeho rozhodnutia za dostatočné a nevybočujúce z limitov spravodlivého procesu. Najvyšší súd svoje právne názory ústavne akceptovateľne odôvodnil, jeho úvahy sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné.

25. V nadväznosti na už uvedené ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, postup súdu spočívajúci v ich „nerešpektovaní“ nemožno bez ďalšieho považovať za odopretie prístupu k súdnej ochrane, a teda za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V opačnom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti dovolania vôbec boli naplnené.

26. Nezistiac príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a účinkami výkonu dovolacích právomocí prejavovaných v napadnutom uznesení, ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou (napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07) pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu